

Nikola Radmanović
Beograd

Osvrt na nedžentlensko ratovanje

Kada govorimo o britansko-jugoslovenskim i britansko-srpskim odnosima da bismo istakli paralelu između događanja od 27. marta 1941. i onih od oktobra 2000. godine, mi, u stvari, ukazujemo na kontinuitet britanske politike prema Balkanu uopšte. Istovremeno pokazujemo i prepoznatljiv metod koji se s pozicija srpskog etničkog bića može nazvati subverzivnom političkom aktivnošću. Subverzivnom zato što je deklarativna, formalna, dnevna i javna britanska politika prema Srbiji bila i jeste drugačija od one koja se, a to se iz rezultata vidi, sprovodi. Ton srpsko-engleskim političkim odnosima formalno daju opšta mesta koja se nalaze u većini globalističkih pamfleta nastalih u bilateralnoj korespondenciji moderne diplomatije, prepunog termina kao što su ljudska prava, demokratija, slobodni i civilizovani svet i sl. Razlika u javnom i stvarnom stavu te razlika između izrečenih i postavljenih ciljeva u periodu 1941-1945. srpski narod je koštala oko milion i po žrtava i upisala Brozovu Jugoslaviju u red slobodarskih i antifašističkih država i klasu savezničkih sila. Kako se pri tom ova Jugoslavija odnosila prema toj žrtvi srpskog naroda jeste jedna priča, a kako se prema toj žrtvi odnosila Engleska jedna je od tema ovog okruglog stola.

U toku Drugog svetskog rata, a što je značajnije, i posle njega, za vreme diktature Josipa Broza Tita nije postojao očigledniji primer političke trgovine od one kojom je Engleska prodala srpski narod. Ako je to bilo zbog odbrane sopstvenog etničkog prostora, u periodu 1940-1945, takozvane Velike bitke za Britaniju, i u prvim posleratnim decenijama borbe protiv komunističke opasnosti nemoralno je ali razumljivo. Šta je onda s poslednjih 15 godina britanske politike prema Srbiji? Drugog odgovora nema osim da je to politika u kontinuitetu, da je ona takva jer je strateški cilj davno projektovan i u osnovi se svodi na interes Velike Britanije. Dakle, zbogom zablude.

Taj politički kontinuum možemo sagledati kroz univerzalnu ali modernu imperijalističku doktrinu koja je postala aksiom modernog sveta - modernog sela. Zvanični otac ove doktrine koja se odnosi na političke, diplomatske i vojne odnose u svetu je pukovnik Ričard Šafranski. Šef analitike obaveštajne uprave RV US ARMY, skraćeno ONI. Prema toj doktrini su ustrojani spoljni odnosi zemalja Evropske unije koje pripadaju NATO-u, kao i sve armije Severnoatlantskog saveza.

Sami englesko-srpski odnosi u zadnjih 15 godina su školski primer doslednog sprovođenja postulata o vođenju neokortikalnog rata, ili, ako hoćete, taktike posrednog nastupanja s ciljem da se slomi volja protivnika do upotrebe sile i bez nje. U Velikoj Britaniji za ovo postoji termin „nedžentlensko ratovanje“. Ova ratna doktrina počiva na premisi da je rat svaka ona situacija u kojoj jedna strana teži da svojoj volji potčini drugu stranu i da takva situacija samo ponekad ima oružane manifestacije. Dakle, dok god svojoj volji težite da potčinite volju protivnika ili neprijatelja, vi ste u ratu, pri tom, ako se on, neprijatelj, u nekoj fazi baš jako suprotstavi, moraćete da pucate.

Kratko rečeno, srpsko-engleski odnosi u zadnjih 15 godina bi se tačno mogli opisati kao potčinjavanje ili slamanje srpske volje i težnje za jedinstvenom i slobodnom srpskom državom, i to taktikom posrednog nastupanja u sukobu niskog

intenziteta od strane koalicije NATO, u kojoj specifično važnu ulogu ima Velika Britanija. Njena ključna uloga je obezbeđena partnerskim ugovorom među silama članicama, a naročito se odnosi na ovaj deo Balkana. Posle Drugog svetskog rata, 1946. godine potpisan je tajni ugovor između Velike Britanije, Amerike, Kanade, Australije i Novog Zelanda. Taj ugovor nosi kodno ime UKUSA, i govori o podeli sveta na zone nadležnosti: elektronskom nadgledanju i prisluškivanju, obaveštajno-diplomatskim poslovima i obaveštajno-bezbednosnim poslovima.

Taj ugovor je i danas na snazi. U skladu s njim, britanski obaveštajni i prislušni centri su za Balkan na Kipru, za Zapadnu Evropu u Atlantiku na ostrvu Asensioa, za Aziju u Hongkongu, ali i u svim ambasadama Ujedinjenog Kraljevstva po svetu. Svi ovi centri za nadgledanje su uvezani u vladin prislušni centar u Londonu, pod imenom GCHQ, koji je najveći i najskuplji organ u familiji obaveštajnih službi Velike Britanije. U njemu radi 7.000 civilnih i 3.000 vojnih lica koji su specijalisti roda veze iz KOV-a ili RV-a. Godišnji budžet mu je 500.000 funti prikrivenih u ukupnim troškovima za odbranu iako je za njegov rad formalno odgovorno Ministarstvo inostranih poslova. Ovaj centar postoji od Drugog svetskog rata kao „vladina škola za šifre“. Poznate njegove operacije iz tog perioda su Ultra i Enigma, koje su omogućile načelniku Generalštaba feldmaršalu Bernardu Montgomeriju da čita sve nemačke šifrovane depeše u Drugom svetskom ratu. (Ovo je podatak iz knjige Entonija Brauna *Velike operacije Drugog svetskog rata*.)

Osim centra GCHQ, familiji obaveštajnih službi od čijih podataka zavise kurs i metode spoljne politike, diplomatije i vojnog angažovanja Velike Britanije na ovom prostoru pripadaju i:

- 1. Vojna obaveštajna služba DIS, osnovana 1965. godine prisajedinjavanjem službi svih vidova oružanih snaga s obaveštajnim biroom – Inteligens Service.** Dok je Obaveštajni biro bio samostalan, u njegovoj je nadležnosti bila samo analitika naučnih i privrednih podataka. Zadatak DIS-a je informaciona kontrola prostora onih zemalja koje nisu u NATO-u preko tehničkih sredstava za nadgledanje, snimanje i prisluškivanje, kao i agenturnim radom na terenu, pri čemu se koriste britanska i saveznička vojna izaslanstva. Saraduje sa svim službama zemalja NATO-a, a koristi se i podacima dobijenim od GCHQ-a prisluškivanjem telekomunikacija ciljne zemlje ili grupe. Ova služba ima presudan uticaj na donošenje odluka o upotrebi oružanih formacija regularnih snaga, kao i o upotrebi plaćeničkih paravojnih, britanskih ili južnoafričkih grupa kroz firme, korporacije i preduzeća po svetu kao što su Sandaline International, Mechem Consultants, Commercial Installations, Defens Systems Limited, Grey Security, Coin Security, Farm Security. Ova obaveštajna služba bitno utiče na politiku vlade, načelnik je direktno potčinjen NGŠO-u, a služba broji oko 700 ljudi u stalnom sastavu.
- 2. Druga iz ove porodice je tajna obaveštajna služba, čuveni MI-6 formiran 1911. godine.** Njeno postojanje u miru nikada zvanično nije priznato jer je njen rad agenturno ofanzivan, dakle, nasilan. Agente ima u svim zemljama sveta, kao i po diplomatskim predstavništvima. U društva se ugrađuju regularnim i legalnim poslovima. Takva grupa je bila i grupa pučista oko vazduhoplovnog generala Simovića koja je izvela dvadesetsedmomartovski prevrat 1941. Poznavaoocima aktuelnih političkih događanja, kao što su ona petooktobarska 2000, nije teško da neke od njih prepoznaju i danas. O nekima se javno govori i u britanskoj štampi ili popularnoj literaturi Tima Maršala i Tima Džudija, ukoliko su im to prava imena i ukoliko su to različite osobe.

Obe knjige prevedene kod nas u izdanju Radija B-92, u ediciji Samizdat. Stalno zaposlenih u MI-6 ima između 2.000 i 3.000. Godišnji budžet ove službe je 150.000.000 funti sterlinga. Načelnik MI-6 je preko obaveštajnog komiteta direktno podređen predsedniku vlade i njegovom kabinetu. Ima mogućnost da direktno kontaktira s predsednikom vlade, dakle, da zaobiđe komitet kad smatra da je to potrebno.

3. Služba bezbednosti MI-5 je kontraobaveštajni sektor osnovan 1909, ima u sastavu 2.000 stalno zaposlenih, i tek od sedamdesetih godina prošlog veka počinje da deluje van Velike Britanije. Iako svuda prisutan, njegov osnovni zadatak je teritorijalna zaštita Velike Britanije. Kad su u pitanju događanja na prostorima bivše Jugoslavije, zabeleženo je njegovo prisustvo u psihološko-propagandnim aktivno-stima.

4. Komitet stalnih sekretara je tim koji kontroliše rad službi i određuje:

- prioritete
- finansijske planove
- sumira sve podatke o jednoj temi iz svih izvora
- informiše putem crvene knjige koja se štampa jednom nedeljno grupu ministara, na sastancima svake srede ujutro a njima prisustvuju i predstavnici ostalih članica UKUSA, kao i predstavnik GŠO.

Ne bavi se operativnim radom. Ovaj komitet čine:

- sekretar inostranih poslova
- sekretar odbrane
- sekretar finansija
- sekretar unutrašnjih poslova
- i sekretar načelnika GŠO-a.

Ovaj komitet dobija pripremljen materijal svakoga dana od analitičara iz objedinjenog obaveštajnog organa koji je poseban analitički tim pripadnika svih obaveštajnih službi familije. Ovaj analitički organ je podeljen u grupe odgovorne za različita geografska područja te tako postoji i odeljenje koje se bavi isključivo nama kao državom i narodom. Ovaj organ, inače, po zahtevu komiteta radi i dugoročne strateške analize.

Impozantan mehanizam, ali skup za nekoga ko nema imperijalističke ambicije niti želi da se meša u unutrašnju politiku drugih država. Možda nam je u ovom trenutku jasnija Čerčilova rečenica: „Ako budemo iznenađeni, ja znam ko je kriv“. Sigurno nam je, međutim, neuverljivije odricanje zvaničnog Londona od bilo kakvog saznanja o umešanosti građana ili službi Velike Britanije u događanja u Hrvatskoj, Bosni, Kosovu, Makedoniji itd.

Tokom raspada Jugoslavije Velika Britanija je bila prisutna u svim bitnim elementima političke i vojne krize. Kako javnim tako i tajnim aktivnostima, kako diplomatsko-političkim tako i vojnim angažmanom. Međutim, bila je i jeste vodeći činilac u vođenju psihološko-propagandnih aktivnosti popularno nazvanih medijskim ratom.

Pored publikacija Tima Maršala, Tima Džudija, Majkla Stenlija i drugih, neka nam za ilustraciju posluži razgovor koji je zabeležio Martin Bel, novinar BBC-ja, u vreme hrvatske ofanzive na muslimanske teritorije u dolini reke Lašve 1992-1993. godine u Bosni. Grupa britanskih novinara obrela se u britanskoj bazi u Vitezu gde im je brigadni general gospodin Kaming rekao sledeće: „Zašto ne odete do Prozora gde Hrvati masakriraju muslimanske seljake koje nisu uspeli da pobiju i rasteraju do oktobra i to zabeležite?“ Novinari su odgovorili: „To nije značajno za nas, urednici u Londonu bi rekli da je to isuviše komplikovano, dajte nam Srbe koji rade ružne stvari.“

Ne možemo prodati javnosti ovu zbrku, ne bi je nikada razumela."

I tako su Hrvati nastavili sa svojim masakrima a da to Englezi nisu ni zabeležili. Srbi su proglašeni jedinim krivcima od samog početka, još tamo na ostrvu, i ostali su to do danas.

Zvanična politika Britanije je ta koja je Srbe proglasila zločincima i šta tu novinari mogu, oni dolaze da snime ružne stvari koje rade Srbi, a ne da izveštavaju o ratu. Kad nema ružnih stvari koje rade Srbi, onda ih treba napraviti, kao, na primer, događaj na pijaci Markale u Sarajevu. Taj događaj je bio povod za NATO bombardovanje Republike Srpske.

U dugoj jugoslovenskoj krizi mnogo ružnih stvari su jedni drugima uradili Srbi, Hrvati i Muslimani. Ali otkud tu i Britanci? Pomenućemo neke od njih.

Kao i u hrvatskoj i muslimanskoj armiji, tako i u formacijama Oslobođilačkoj vojsci Kosova (OVK) bilo je Britanaca, kako aktivnih oficira instruktora i vojnih rukovodilaca, tako i plaćenika. Ali, najdrastičnije britansko uplitanje u otvoreni rat protiv Jugoslavije je događaj od 14. februara 1999. godine, 40 dana pre izbivanja rata između Jugoslavije i 19 država NATO-a, u kojoj je opet vodeću ulogu imala Velika Britanija. Događaj se zbilo u rejonu Kačaničke klisure kod graničnog prelaza Đeneral Janković, dakle, na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije. Tu je došlo do otvorenih kopnenih borbi između pripadnika 22. regimente SAS-a i antiterorističkog bataljona 72. brigade Vojske Jugoslavije.

S britanskim eventualnim žrtvama nisam upoznat, ali je iz redova Vojske Jugoslavije život izgubio stariji vodnik Goran Mirjačić iz Nikšića, koji je pogođen snajperom s velike udaljenosti tokom gonjenja neprijatelja s državne granice.

Bez objave rata, bez navodne prisile saveznika - na šta se Britanci često opravdavaju, s ciljem da obezbede mostobran za jedini tenkoprohodni pravac s juga i, što je najvažnije, pre Rambujea.

O dejstvima britanskih snaga u toku samog rata ovde nećemo govoriti, ali učešće regularnih trupa britanske armije protiv Vojske Republike Srpske i Vojske Republike Srpske Krajine je zabeleženo u operacijama Oluja, Trnovo, Fojnica, Gorazde i drugim mestima.

Obaveštajni propagandni rad nije se prekidao od 1991. do 2000. i bio je vrlo efikasan. Primer su sledeće operacije Hanwood, Perl, Dany flight. Ovu tvrdnju potkrepiću citatom iz autobiografske knjige majora Majkla Stenlija *Kritica od poverenja*.

„Britfor, 'britanske snage u Bosni', imao je svoju verziju sakupljača informacija i obaveštajnih oficira koji su se zvali oficiri za vezu UK. Njihovo kodno ime je OKLO. Oni su bili organizovani u osam timova u kojima je bio jedan kapetan, jedan vozač iz Kraljevske pomorske pešadije, i neki čudni miničetvorotonac, poznat kao Renault Bauden 44 ŠRB454. Svaka kola su u zadnjem delu imala satelitsku antenu tanjir koja je mogla da prati satelite za vreme vožnje. Unutrašnjost kola je ličila na pilotsku kabinu konkorda i imala je mnogo radio-aparata, kompjutera i faks mašina. Svaki tim se nezavisno kretao širom Bosne i komunicirao s našim centrom u Splitu, baza Divulje."

Politički kontinuitet, obaveze prema dogovorenom planu o ustrojstvu novog sveta, sticaj okolnosti u kojima su britanske snage i njena diplomatija jedine mogle odgovarajuće reagovati na srpskom etničkom prostoru ili nešto četvrto.

To sada nije važno, ali fer bi bilo ili, ako hoćete, džentlmenski, da već jednom čujemo šta to hoće od nas Velika Britanija i na koji to minimum sopstvenih interesa imamo pravo.